

LIBRIS

We know
books

DANIEL DIEACONU

**„MAI TARE DECÂT VIAȚA
ȘI DECÂT MOARTEA”**

O istorie romanțată a fotbalului

EDITURA UNIVERSITARĂ
București

CUVÂNT ÎNAINTE - Daniel Dieaconu, „jucător” redutabil în istoria fotbalului.....	5
De la Carol al II-lea la fenomenul fotbalului cu „Domn’ profesor” din Poiana Haiducilor	8
Fotbalul. De ce fotbalul?! Cronici și cronicari sportivi. O scurtă predoslovie	10
Biografii: Ioan Chirilă - „Nenea Vanea”!	43
Biografii: Cinci decenii de activitate jurnalistică a lui Vasile Arhire	49
CAPITOLUL I - La începuturile sportului și fotbalului	52
Crâmpeie de istorie: Începuturile sportului. Jocurile cu mingea în lumea veche	52
Crâmpeie de istorie: Nașterea fotbalului modern.....	61
CAPITOLUL II - Fotbalul. Începuturile în România până la Marea Unire	68
Crâmpeie de istorie: Sportul în lumea veche românească... ..	68
Crâmpeie de istorie: Fotbalul în lumea veche românească ..	76
CAPITOLUL III - Fotbalul dintre „Marile Războaie”	87
Crâmpeie de istorie: Fotbal la primele olimpiade ale veacului al XX-lea	87
Biografii: Zamora - „El Divino”!.....	91
Biografii: „Perla neagră” - José Leandro Andrade.....	92
Crâmpeie de istorie: Fotbal după „Marele Război” (I).....	95
Mari evenimente fotbalistice: Olimpiada de la Paris - 1924 .	103
Crâmpeie de istorie: Fotbal după „Marele Război” (II)	106

Mari evenimente fotbalistice: Primul Campionat Mondial de fotbal - Uruguay 1930	109
Poveștile fotbalului: România la primul Campionat Mondial de Fotbal - Uruguay 1930.....	114
Biografii: Rudy Wetzer - căpitanul de pe „Estadio Centenario”	125
Biografii: Costel Rădulescu - unul dintre ctitorii fotbalului românesc.....	127
Crâmpeie de istorie: Fotbal după „Marele Război” (III)	129
Biografii: O viață de poveste dedicată fotbalului - Petre Steinbach.....	135
Mari evenimente fotbalistice: Campionatul Mondial din Italia 1934.....	137
Mari evenimente fotbalistice: Olimpiada de la Berlin - 1936.....	141
Mari evenimente fotbalistice: Campionatul Mondial din Franța 1938: Cuba învinge România!.....	143
Biografii: Matthias Sindelar - austriacul care a sfidat Al III- lea Reich.....	147
Biografii: Ștefan Dobay, zis și „Calul” - star al fotbalului interbelic	149
Poveștile fotbalului: Politică și fotbal: Generalul Gabriel Marinescu - „Împăratul” - patronul „Venusului” interbelic	152
Biografii: Prima „Minune blondă” - Iuliu Baratky	159
Crâmpeie de istorie: Fotbal în trei dictaturi (1935/1938 - 1952)	163
Biografii: Bazil Marian - „Călăul portarilor”!	180

CAPITOLUL IV - Fotbalul după al Doilea Război Mondial ...	184
Mari evenimente fotbalistice: „Nenorocirea s-a abătut asupra Braziliei”: Campionatul Mondial de Fotbal 1950.....	184
Biografii: O viață ca un film: Nicolae Simatoc.....	188
Mari evenimente fotbalistice: Olimpiada de la Helsinki 1952.....	192
Mari evenimente fotbalistice: Campionatul Mondial din 1954 – „Miracolul de la Berna”	194
Biografii: Fritz Walter – fotbalistul ce iubea ploaia!	198
Biografii: Mister Fair-Play – Sir Stanley Matthews	199
Biografii: Alfredo Di Stefano și anul apogeului său - 1957...	202
Crâmpie de istorie: De la începutul Cupei Europei.....	204
Mari evenimente fotbalistice: Campionatul Mondial din 1958 - Suedia - Mondialul lui Pele.....	208
Biografii: Leul (Lev) Iașin – „Păianjenul negru”	211
Biografii: „El Rey” – „Perla din Bauru” – Pele	216
Poveștile fotbalului: Tragedia și renașterea lui Manchester United	219
Poveștile fotbalului: Turneul de Fotbal UEFA pentru Juniori – România 1962.....	222
Mari evenimente fotbalistice: Campionatul mondial de fotbal de după cutremur: Chile, 1962	224
Biografii: „Diavolul șchiop” – Garrincha	226
Poveștile fotbalului: Dinamo București - Real Madrid.....	230
Mari evenimente fotbalistice: Olimpiada din 1964 – Tokyo.	232
Mari evenimente din istoria fotbalului: În țara lui Willey- Campionatul mondial de fotbal 1966 - Anglia	234

Biografii: Eusebio – „Pantera neagră”	240
Biografii: Scoțianul Denis Law – „Regele”!.....	241
Biografii: „Micul Napoleon” – Constantin „Titi” Teacă	243
Biografii: Angelo Niculescu – românul ce a inventat „Tiki-Taka”	246
Biografii: O poveste extraordinară: Frații fotbaliști Nunweiller.....	251
Mari evenimente din istoria fotbalului: Campionatul Mondial de Fotbal Mexic 1970 - Pentru „Zeitei de aur”	260
Poveștile fotbalului: Război și Fotbal: El Salvador și Honduras.....	260
Poveștile fotbalului: România la Mondialul din 1970 – „Groapa cu lei de la Guadalajara”	266
Biografii: Rică Răducanu – „Tamango din Giulești”	272
Biografii: „Un salut din vechea Troie/ Pentru faima lui Dan Coe!”	276
Biografii: Un fotbalist de legendă: Nicolae Dobrin.....	279
Biografii: Nicolae „Culae” Lupescu nu a fost doar tatăl lui Ionuț Lupescu	283
Biografii: Florea Dumitrache, zis „Mopsul”	284
Crâmpie de istorie: „Guadalajara obligă”	288
Mari evenimente din istoria fotbalului: Cupa Mondială din R.F. Germania, 1974 – „Învingătorul lui Cruyff”!.....	295
Biografii: „Olandezul zburător” - Johan Cruyff	300
Poveștile fotbalului: Un actor pe nume... Pele.....	302
Biografii: „Cel mai longeviv fotbalist al Copoului” – Vasile Simonaș.....	304

Mari evenimente din istoria fotbalului: Campionatul mondial de fotbal Argentina 1978.....	307
Crâmpeie de istorie: Fotbal la început de deceniu al IX-lea .	311
Poveștile fotbalului: O semifinală de C.C.E.!.....	316
Biografii: Dudu Georgescu - românul cu două „Ghete de Aur”	319
Biografii: Marcel Răducanu - un fotbalist din stirpea vrăjitorilor!.....	322
Mari evenimente din istoria fotbalului: „În țara lui Zamora” - Campionatul mondial de fotbal, Spania, 1982	325
Mari evenimente fotbalistice: Europeanul din Franța 1984..	330
Biografii: Un arbitru numit „Locomotiva din Carpați” - Nicolae Rainea	333
Biografii: Mircea Lucescu - „mirajul fotbalului”	335
Biografii: Marcel Pușcaș, „Omul orchestră”	338
Mari momente fotbalistice: Cupa Mondială din 1986 - Mexic - “Mâna lui Dumnezeu”	343
Biografii: „La vida e tombola”: Diego Armando Maradona	345
Biografii: „Cămătaru Rodion nu e gheată, e șoșon”	349
Biografii: „Căprioara” din Banat - Miodrag Belodedici	354
Biografii: „Eroul de la Sevilla” - Helmut Duckadam: „N-avem bani, n-avem salam/ Da-l avem pe Dukadam”!	356
Crâmpeie de istorie: Fotbal la sfârșit de „Război Rece”	360
Poveștile fotbalului: Anii '80 - Deceniul echipele de club românești	363

CAPITOLUL V - Fotbalul după căderea „Cortinei de Fier” .	372
Mari momente din istoria fotbalului: Campionatul Mondial din 1990 Italia. „Notti magiche”!.....	372
Poveștile fotbalului: Ave Fotbal! Morituri te salutant!	377
Poveștile fotbalului românesc: O națională de acum 25 de ani	378
Mari evenimente din istoria fotbalului: „Noaptea americane”: World Cup 1994 - SUA	380
Biografii: Hagi - „Ucenicul vrăjitor”	382
Poveștile fotbalului: Gheorghe Hagi: 32 de goluri în cupele europene. Pentru Sportul Studențesc, Steaua, Real, Barcelona sau Galatasaray.....	386
Biografii: Despre un fotbalist (și antrenor) atipic pentru fotbalul românesc - Ioan Ovidiu Sabău.....	389
Biografii: „Io, Tătucă, Io”: Daniel Prodan	391
Mari evenimente din istoria fotbalului: Campionatul Mondial din Franța 1998 - „La force du destin”!.....	394
Biografii: „Cobra”: Adrian Ilie.....	395
Poveștile fotbalului: Un vechi club românesc de fotbal - Ceahlăul Piatra-Neamț	398
Poveștile fotbalului: România la Europeanul din 2000. Cântecul de lebadă al „Generației de Aur”	402
Mari evenimente din istoria fotbalului: CM 2002 - Coreea și Japonia. Turneul lui Ronaldo.....	404
Biografii: Despre ghinion în fotbal. Vice-Balack	408
Biografii: Ronaldinho - „Cel mai frumos dințos”	410
Mari evenimente din istoria fotbalului: Campionatul Mondial - 2006 - Germania. Capul lui Zidane!	413

Biografii: „Eu îi aparțin lui Iisus!": Ricardo Kaká	414
Biografii: Despre un titan: Ronaldo CR 7	417
Biografii - Messi, un alt titan al zilelor noastre.....	420
Biografii: Un globe-trotter: „Săgeata" Marius Niculae.....	422
Biografii: O carieră cu succese mari, dar și ghinioane: Laurențiu Roșu	424
Biografii: Un brilliant... fenomenal: Adrian Mutu	427
Poveștile fotbalului: Fotbal cu năbădăi: FC Vaslui!	430
Biografii: Neymar – artistul de pe Copacabana	433
Poveștile fotbalului: Chelsea din Bărăgan: Agonia extazului!	435
Biografii: Din valea Bistriței din munte: Marius Paul Antoche.....	438
Poveștile fotbalului: Cupa Campionilor Europeni sau Champions League?!.....	440
Mari evenimente fotbalistice: Europeanul din Germania 2024 – „Zidul galben" – „România – E, România – Ei"	442
În loc de încheiere.....	445
Un cel mai bun „11"	445
Un cel mai bun „11" românesc.....	447

***Această carte conține 456 de pagini, 115 imagini, 124.495 cuvinte, 638.212 caractere fără spații, 923 note de subsol.**

CAPITOLUL I - La începuturile sportului și fotbalului

Crâmpoie de istorie: Începuturile sportului. Jocurile cu mingea în lumea veche

Diferențierea între om și animal s-a făcut prin aruncare, exercițiu specific omului, prin care și-a creat o importantă superioritate⁹⁶. Și a folosit-o prin aruncarea lăncii, sulitei, săgeții. Dar de cele mai multe ori nu a fost pentru un joc, ci pentru hrană, pentru apărare, pentru supraviețuire. Și apoi a fost sfera. Care a fost lovită și s-a deplasat. În diverse feluri și a fost joc. Au făcut-o populațiile primitive din America, din insulele Oceaniei, eschimoșii⁹⁷. Din vremuri imemorabile se cunoșteau jocuri cu mingea: jocul Tephù la tribul Bakuha și jocul Kura în Africa, jocul Aqsaqtuk la eschimoși. Asemenea jocuri se regăseau și la triburile Taragumara (indigenii mexicani), Mönnitari (bazinul superior al Mississippi-ului) și Ciokta la populația Maya în America Centrală; în Oceania, insulele polineziene și Asia (paleosiberienii, samoezii, tungușii, koriakcii, ciukcii); în Groenlanda și Alaska. Populațiile maya loveau mingea cu posteriorul pentru a o introduce într-un cerc⁹⁸. Aztecii considerau Carul Mare locul în care se jucau cu mingea stelele. Mingea putea să fie o nucă de cocos sau fructul arborelui de pâine, o bășică de cangur umplută cu iarbă.⁹⁹ Au

96 C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, Ed. Uniunii de Cultură de Educație și Fizică și Sport, București, 1964, p. 27.

97 C. Manușaride, C. Gheminean, *Aproape totul despre fotbal*, p. 15.

98 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33; P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, Ed. Fundației Chemarea, Iași, 1998, p. 16.

99 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, p. 5; C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, p. 53.

fost autori care au considerat că fotbalul este o reminescentă a unor rituri străvechi de gonire a spiritelor rele. În Maroc se joacă și în zilele noastre „kouro” de către berberii din munții Atlas. Echipele se înfruntă lovind mingea care semnifică Soarele, care trebuie trimisă cât mai departe, căci astrul ceresc este cel care aduce seceta.¹⁰⁰

Numeroase jocuri cu mingea se practicaau și de către popoarele antice: perșii, recunoscători prin măiestria lor la călărit, au inventat un joc cu mingea cu jucători călare, care se juca pe vremea dinastiei sasanizilor. În Japonia, la aproximativ anul 1000 î.Hr., apăruse jocul „Kemari”, cu echipe de câte opt jucători, foarte răspândit sub împărații Tenrei și Engi. În China, jocul „Tsu-chu” apăruse în timpul dinastiei Han, în jurul anului 200 î.Hr. Chiar și împăratul era unul dintre pasionați. Jucătorii purtau ghetă și cei elogiați erau doar învingătorii.¹⁰¹ În Egipt, o minge a fost descoperită în mormântul unui faraon, un artefact de mare valoare pentru istoria fotbalului. În Grecia, jocul cu mingea era numit „Episkirios”, iar la romani jocul se numea „Harpastum”.¹⁰² În antichitate se acorda o mare atenție gimnasticii, mai ales în lumea greacă. Gimnastica se făcea în palestre, o incintă pătrată, gimnaziul era dreptunghiular, folosit și pentru alergare, iar stadionul era eliptic, cu bănci pentru spectatori.¹⁰³

În antichitate, jocurile cu mingea erau printre cele mai vechi și particularitatea lor consta în faptul erau doar de plăcere, fără scop militar. Erau amintite în vechile poeme. În

100 I. Somos, *Fotbalul cu 1000 de fețe*, p. 7.

101 Li-Iu (cca. 50-136 î. Hr.) nota o inscripție pe poarta unui teren de sport din provincia Se Ciuan din China: „Mingea zboară deasupra noastră ca luna...” (T. Vasile, *Fotbalul de-a lungul anilor*, Ed. Uniunii de Cultură de Educație și Fizică și Sport, București, 1967, p. 7).

102 T. Vasile, *Fotbalul de-a lungul anilor*, p. 196; C. Manușaride, C. Gheminean, *Aproape totul despre fotbal*, p. 17; C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, pp. 10-12.

103 C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, p. 97.

„Odiseea”, Ulise, care a ajuns în țara feacilor, la Nausicaa, vedea mai multe fete care se jucau cu mingea, un fel de handbal primitiv, cu o aruncare a mingii la țintă.

„Se sătură de mâncat, zvârliră
Maramele din cap și se-apucară
La joc cu mingea. Începutul-a face
Chiar Nausicca cea cu brațe albe”.

La petrecerea organizată de Alcinou, s-a desfășurat și un joc între bărbați. Mingea era aruncată spre cer și trebuia prinsă din săritură.¹⁰⁴

În „Iliada” se spunea despre un joc cu mingea cu un „veghețor de întrecere”, un arbitru. În „Odiseea”, la întreceri, arbitru a fost zeița Atena, în travesti, iar în „Eneida”, arbitru era Eneas.¹⁰⁵ În Atena, copiii se jucau și ei cu mingea: „sferomachia”. În anul 776 î.Hr., la Jocurile Olimpice s-a atestat un joc cu mingea.¹⁰⁶ La Olimpiade, concurenții aleși se numeau „atleți” și aveau un statut deosebit, iar campionii se bucurau de o mare celebritate. Împăratul Teodosie I a desființat Jocurile Olimpice, a 293-a ediție, considerându-le eretice și sportul cu întreceri de mare anvergură a avut de suferit.¹⁰⁷ În timpul jocurilor sportive, în special a Jocurilor Olimpice, se instituiau perioade de pace. Relația dintre sport și politică s-a făcut simțită încă de pe timpul polisurilor grecești.¹⁰⁸

104 Homer, *Odiseea*, Ed. Univers, București, 1979, cântul VI, strofa 135, cântul VIII, p. 15; C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, pp. 14-15; P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, p. 16.

105 C. Manușaride, *Ghidul spectatorului de fotbal*, Ed. Sprt-turism, 1978, p. 100; <https://historia.ro/sectiune/general/sportul-rege-istoria-fotbalului-si-cum-a-ajuns-569275.html>, consultat la 1 decembrie 2025.

106 C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 14.

107 C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, pp. 117-138.

108 Vasile Valentin, *Printre sportivi. Acțiunile Securității în probleme „Sport”*, Ed. Eikon, București, 2020, p. 9.

Galenus sau Galenos (130 - 200 sau 210 î.Hr.), medic grec, a pus bazele studiului anatomiei umane și a scris numeroase opere de medicină, matematică, filosofie și drept. A scris și lucrări cu sfaturi pentru sportivi, între care și cele pentru cei care joacă mingea.¹⁰⁹ A realizat și o carte, un mic manual pentru „jocul cu mingea”, care era accesibil și săracilor, cu rol igienico-social.¹¹⁰

Romanii au creat un joc cu mingea, o chintesență a jocurilor văzute în teritoriile pe care le-au cucerit¹¹¹ și era unul din cele mai asemănătoare jocuri antice cu fotbalul modern. Se spune că în acest joc se înfruntau numeroși jucători, împărțiți în două tabere, care urmăreau să intre în posesia mingii și să o conducă dincolo de o linie trasată în terenul adversarilor. Mai mult, descrierile rămase atestă că jucătorii fiecărei echipe erau împărțiți în „atacanți” (tinerii, mai neexperimentați) și „apărătorii” (bătrânii, mult mai rutinați) și că, în cursul jocului, se aplica o regulă potrivit căreia fiecare jucător avea dreptul să primească mingea o singură dată (în caz contrar ea trebuia cedată adversarilor). De obicei, jocul se desfășura pe „Câmpul lui Marte” de pe malurile Tibrului. În documentele vremii exista mențiunea cu privire la încălțăminte purtată de jucători care se numea „calceus”, de unde și denumirea de „calcio” pe care o poartă fotbalul în Italia, în zilele noastre.¹¹² La „harpastum”, jocul roman, era un jucător aflat între echipe, care aparținea ambelor și avea rolul de a păstra ordinea.¹¹³

În teritoriile britanice a pătruns „harpastum-ul” roman, care a fost preluat de către celți, de către anglo-saxoni,

109 P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, p. 48.

110 C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, p. 85.

111 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 82-83.

112 P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, p. 65; Chiriac Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33.

113 C. Manușaride, *Ghidul spectatorului de fotbal*, p. 102.

de către normanzii de mai târziu. În anul 52 î.Hr., în Galia, Iulius Cezar a dus jocul. Apoi s-a amestecat cu jocul băștinașilor numit „soule”, dar care ducea deseori la încăierări între combatanți¹¹⁴. Legende spun că, după retragerea cotropitorilor romani, autohtonii din Galia și Britania jucau un fel de fotbal cu tigvele albite ale romanilor, într-o atmosferă de entuziasm și veselie.¹¹⁵

Jocuri cu mingea în Evul Mediu erau „jeu de paume”, „eteuf”, „balle”, „pelote”, „bonde”, „boule”, „le paume” (mingea se lovea cu palma) în Franța sau „juego” și „pelota” în Spania. Tenisul ar proveni din Franța, cuvântul avându-și originea în „Tenez!” – „Primește!”. „Le soule” era atestat pe la 1147, înainte de Ludovic cel Sfânt. Se folosea o minge mai mare, care nu se putea lua în mână, din piele, umplută cu tărâțe, cu mușchi sau fân și se lovea cu piciorul, fiind trimisă în terenul advers, printre două sulite. „Paume” era jocul aristocratic, iar „soule” era al plebei. Dar în secolul al XVI-lea, regele Henric al II-lea a jucat cu poetul Ronsard „soule”. În Italia jocul cu mingea cu piciorul era apanaj al nobilimii și al notabilităților, iar în Galia a fost adus de soldații romani. La fel și în Anglia era un apanaj popular, originea jocului era romană, din Galia pătrunzând în Britania. În secolul al XIII-lea se organizau jocuri cu mingea de „Marțea Spovedaniei”.¹¹⁶

Despre jocul din Anglia se spunea că era brutal. La practicarea lui participa întreaga populație din două localități învecinate, iar scopul său era de a trimite mingea în teritoriul adversarilor. Partidele se disputau pe străzi, cu înverșunare, jucătorii folosind mijloace de atac și de apărare dure și periculoase, nu numai pentru jucători, ci și pentru

spectatori.¹¹⁷ Duritatea jocului și faptul că numeroși oameni se sustrăgeau de la exercițiile de tir cu arcul au dus la măsuri de interzicere a lui. A fost interzis prin edictele monarhilor englezi Eduard al II-lea (13 aprilie 1314), Eduard al III-lea (13 iunie 1349 și 1365), Richard al II-lea (1389), Henric al IV-lea (1401), James al III-lea (1457). Henric al VIII-lea a izbutit să suprimă jocul care a intrat, dar nu pentru mult timp, în anonimat, fiindcă documentele vremii l-au mai semnalat rareori. Fotbalul a fost prohibit și mai târziu, sub domnia reginei Elisabeta, sancționându-se chiar cu pedeapsa cu moartea. Mai apoi, un dușman al jocului a fost puritanismul, cu morala sa rigidă. Puritanii, precum Philip Stubbs, la 1583, considerau că „fotbalul este o practică sângeroasă, criminală și diabolică”.¹¹⁸ La meciuri participau între 500 și 600 de oameni. Jocurile începeau de obicei într-o piață, pe la prânz, și se desfășurau până la apusul soarelui. Nu existau reguli clare și nici dimensiuni standard pentru teren. Când pe străzi răsună cuvântul „match”, hangii, îngrozii, trăgeau obloanele. Un cronicar scria: „Marțea trecută, la Kingstown, două cluburi au jucat fotbal: «Clubul Tamisa» și «Clubul Orășenilor». Echipele au început să joace la ora 11 dimineața și au continuat până la ora 5 după-amiază. Regula era simplă: jucătorii trebuiau să conducă mingea prin tot orașul, iar echipa care o aducea cât mai aproape de locul stabilit câștiga întâlnirea. După meci, cele două echipe s-au cinstit cu whisky într-o ospătărie de pe malul Tamisei.”¹¹⁹

William Shakespeare scria despre un joc cu mingea de piele:

„Flecar oi fi, nu zic. Dar minge nu sunt

114 C. Teacă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, pp. 16, 20.

115 I. Chirilă, *Maratonul meu*, p. 89.

116 C. Kirițescu, *Palestrica. O istorie universală a culturii fizice*, pp. 183, 187, 190-191; D. Ov. Cristea, *Fotbalul cucerește lumea*, p. 65.

117 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33.

118 I. Chirilă, *Maratonul meu*, p. 89; C. Teacă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, pp. 23-23.

119 https://tikitaka.ro/originile-fotbalului/#google_vignette, consultat pe 5 februarie 2026.

Să m-azvârliți de ici-colo, bătut
Dai dumneata cu mine-n el și el
Cu mine-n dumneata. De mai rămân
La voi, să mă-mbrăcați ca mingea-n piele".¹²⁰

Iar în „Regele Lear” se vorbește despre un jucător de fotbal:

„Oswald: Nu permit să dați în mine, Milord!

Kent (*punându-i piedică*): Nici să cazi în nas nu permiți, fotbalist de doi bani!” („Nor tripped neither, you base football player!”)¹²¹. La 1660, în Anglia era un regulament în care apăreau golul, barele și... toporul, cu care se marcau printr-o creștătură fiecare punct înscris pe un răboj.¹²²

Se spunea că Oliver Cromwell a fost mare pasionat al jocului și că își amintea mereu de John Wheelwright, care era „recunoscut maestru în... pusul piedicilor”. La 1815, Walter Scott, părintele lui „Ivanhoe”, a organizat un meci între două echipe și a fost un meci încins.¹²³

Jocul din Franța numit „soule” a fost interzis în timpul lui Filip al V-lea în 1319 sau a lui Carol al V-lea.¹²⁴ Se juca cu o minge de piele lucioasă și netedă, foarte mare, a cărei posesie și-o disputau două echipe, pe un spațiu de circa 300 m. Gondoin și Jordan afirmă că „ne putem cu greu da seama de îndârjirea și ferocitatea pe care le arătau jucătorii în cursul partidei. S-au folosit astfel multe ocazii spre a se da curs

120 W. Shakespeare, *Comedia erorilor - Comedii*, Ed. Biblioteca pentru toți, București, 1981, actul II, p. 154.

121 W. Shakespeare, *Regele Lear*, Ed. Institutul European, Iași, 2000, p. 84. W. Shakespeare s-a născut în aprilie 1564, Stratford-upon-Avon, Regatul Angliei și a murit la 23 aprilie/3 mai 1616, Stratford-upon-Avon, Regatul Angliei.

122 T. Vasile, *Fotbalul de-a lungul anilor*, p. 197.

123 I. Chirilă, *Maratonul meu*, p. 89; C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, pp. 23-23.

124 P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, p. 108; C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 18.

răzbunării și, de aceea, numeroși jucători mureau. Acest lucru a determinat interzicerea jocului în numeroase rânduri: Filip al V-lea - în 1319, Carol al V-lea - în 1369 și alții. Și, totuși, au existat și situații când a fost proteguit, ca pe vremea lui Henric al II-lea, care îl găsea adecvat dezvoltării armonioase a corpului. În 1781, Parlamentul francez l-a interzis pentru brutalitatea sa.¹²⁵ „La soule” a supraviețuit până în anul 1850, după care - nu se cunosc împrejurările și motivele - a căzut în desuetudine pentru ca, mai târziu, să-și refacă apariția „importat” din Anglia, sub înfățișarea fotbalului de astăzi. Francezii au considerat că a fost o restituire, deoarece el a fost dus în insulele britanice odată cu cuceririle normanzilor.¹²⁶

În Italia, jocul de „calcio” se disputa între două echipe alcătuite din câte 27 (uneori câte 25) de jucători care puteau lovi, cu piciorul sau cu pumnul, o bășică umflată cu aer. La Florența, jucătorii purtau costume cu culori diferite: o echipă era îmbrăcată în echipament de culoare roșie, iar cealaltă de culoare verde. Jocul florentin se disputa în prima duminică a lunii mai și în ziua de 24 iunie când se serba „patronul” orașului. Irving Stone ar fi spus că micul Michelangelo juca fotbal în fața bisericii Santa Croce. Nicola Biechellini era stareț la o mănăstire care aparținea de Ordinul Eremitilor din Santo Spirito, trăise în cartierul lui Michelangelo și el fusese cel mai bun jucător de minge pe platoul din fața Bisericii Santa Croce. La 50 de ani, starețul vădea o vitalitate deosebită.¹²⁷ Giovanni de Bardi - conte de Verrino și academician de Florența - a lăsat o descriere a jocului de „calcio” care datează din anul 1580: „Era un joc public între două echipe de tineri care mergeau pe jos fără arme și care se străduiau, din plăcere și

125 C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 18.

126 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33.

127 Irving Stone, *Agonie și extaz*, Ed. Adevărul Holding, vol. I, București, 2010, p. 228; P. Cercel, L. Popescu, *Istoria educației fizice și sportului*, p. 109.

onoare, să ducă în câmpul advers un balon mijlociu, umflat cu aer." (...) „Dimensiunile terenului erau de 100 x 50 m” și „jucătorii erau repartizați pe posturi și denumiți după cum urmează: 15 innazi (înaintași); în spatele lor, la 15 m, 5 sconciatori; la alți 10 m, 4 „datori innazi” (mijlocași) și apoi 3 „dato addiatro” (fundași)”. Dintre membrii familiei de Medici erau unii pasionați de acest joc.¹²⁸ Jocul de „calcio” a fost consemnat și în „Storia fiorentina” de către istoricul Benedetto Varchi (1503 - 1565), care descria o partidă în Piazza Santa Croce în ziua de 17 februarie 1530 (în anul 1947 tinerii italieni participanți la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la Praga au reeditat o partidă de „calcio” după modelul celor descrise de Bardi și Varchi).¹²⁹

128 C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 18.

129 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33; D. Ov. Cristea, *Fotbalul cucerește lumea*, pp. 72-73.

Crâmpoie de istorie: Nașterea fotbalului modern

La începutul secolului al XIX-lea, fotbalul s-a răspândit în școlile britanice.¹³⁰ Au apărut două concepții diferite, adaptate spațiilor utilizabile, existente în școli. În orașele Rugby și Marlborough, unde existau pajiști largi, erau posibile atacurile violente și jocul „la mână”, folosit astăzi în rugby. În alte orașe, Eton și Charterhouse, unde se juca pe sub porticuri, în locuri strâmte, se practica jocul cu piciorul, mai avantajos în aceste condiții în care putea fi periclitată integritatea corporală a elevilor.¹³¹ La 1 noiembrie 1823, pe o pajiște a „public-schools”- urilor din Rugby, se spune că a avut loc un eveniment deosebit. Un tânăr elev, pe nume William Webb Ellis, în timp ce juca fotbal cu colegii săi, „cu un mare dispreț față de regulile în vigoare, a luat mingea în brațe și a fugit cu ea, determinând astfel originea uneia dintre caracteristicile esențiale și distinctive ale jocului de rugby”. La Rugby School se poate vedea inscripția despre fapta lui W. Webb Ellis. Așa a apărut ceea ce azi este cunoscut ca „rugby”.¹³² De ce la englezi a devenit importantă pasa lungă? Din cauza terenurilor îmbibate de ploaie. Și o continuare a pasei lungi a devenit lovitura de cap, vitală la britanici.

În 1848, la 26 octombrie, la Cambridge, s-a încercat realizarea unui regulament pentru jocul de fotbal, regulile fiind diferite între echipele universităților.¹³³ În urma întâlnirii, s-a hotărât că jucătorii nu mai au voie să folosească mâinile în timpul partidelor (exceptând portarii), printre alte

130 C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 33.

131 C. Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33.

132 Chiriac Manușaride, *Cartea spectatorului de fotbal*, pp. 22-33; C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 28.

<https://historia.ro/sectiune/general/sportul-rege-istoria-fotbalului-si-cum-a-ajuns-569275.html>, consultat la 9 februarie 2026.

133 C. Teașcă, *Din nou pe meridianele fotbalului*, p. 28; C. Manușaride, C. Gheminean, *Aproape totul despre fotbal*, p. 51.